

Könyvünnep Szent-Györggyel – 2014. június 13.

2014. június 13.

Az SZTE Médiacentrum folyamatosan frissülő tudósításban számol be a 85. Ünnepi Könyvhét eseményeiről – a könyvünnep második napja: 2014. június 13.

Cikk nyomtatás

Link küldés

Tetszik 0

Tweet

Kép és mítosz – Gyenge Zoltán kötetének bemutatója

2014. június 13., péntek, 20.30 Grand Café

Kép és mítosz címmel jelent meg Gyenge Zoltán, az SZTE BTK Társadalomtudományi Intézet Filozófia Tanszék tanszékvezető egyetemi tanárának kötete, amelyet a 85. Ünnepi Könyvhéten mutatott be és dedikált a szerző. Kép és mítosz című kötetében a mítoszokat és a képzőművészeti alkotásokat állítja párhuzamba a maga sajátos módján. A szerzővel beszélgettünk.

– Egy korábbi beszélgetés alkalmával említette, sokáig készült az akkor még kiadás előtt álló Kép és mítosz.

– Az előkészületek voltak hosszúak, a könyvet egy év alatt megírtam, de a hozzá tartozó szakirodalom feldolgozása sokáig tartott. Kurzust is tartottam a doktori képzésben a mitológiáról. Ami engem ebből igazán érdekel, hogy a mítosz egyfajta történetet jelent, ha pedig történetet, akkor mindjárt azonnal képet is jelent, és óhatatlanul felvetődik a kérdés: hogyan lehet képekben elmesélni olyan dolgokat, amelyeket a filozófia fogalmilag próbál kifejezni. Amire én kísérletet tettem, az nem volt más, minthogy a fogalmi gondolkodás mellett, kissé helyette, a képi gondolkodásmód jelenjen meg, ezért a könyvben az egyes mitológiai értelmezésekkel minden esetben a képzőművészet meghatározó alkotásait vetettem egybe, és azoknak az asszociációs körét használva írtam le ezekről különféle történeteket.

– **Szigorú az olvasóhoz, könyvében ezt írja: „Aki nem kedveli a festményt, vagy nem szíveli a mítoszt, nem szereti a mesét, az itt hagyja abba az olvasást. De te, Olvasó, ha továbbjössz, az alábbiakat fogod megtalálni. Mert tudnod kell, amit Erwin Panofsky is plasztikusan megfogalmazott: adva van a műalkotás, a színek, formák, egyebek összessége, de van mögötte valami latens tartalom, ami arra vár, hogy beszéljünk róla. És mivel nekem a beszéd mindig párbeszéd, erre hívom azokat, akik értik és szeretik ezt művelni.”**

– Ez nem szigorúság, tanácsot adok az olvasónak. Persze ironikus is, mert nem nagyon tudom elképzelni, hogy lenne ilyen olvasó, csak megpróbálok a könyvben – ami tudományos alapokon nyugszik, de nem tudományos könyv – párbeszédet folytatni az olvasóval, nemcsak itt az elején, hanem a későbbiekben is.

– **Azt mondta, hogy a képzőművészetnek a meghatározó alkotásait használja fel a könyvéhez. Az általánosan elfogadott legfontosabb alkotásokról van szó, vagy a saját mércéje szerint legfontosabbakról, vagy ez a kettő olykor fedi is egymást?**

– Sok esetben fedik egymást, de nyilvánvalóan abból indultam ki, hogy nekem mi a fontos. Nem mondom, hogy teljes körű a válogatás, mert például a Nárцisz mítosz kapcsán lehetett volna más műalkotásokat is elővenni. Úgy gondolom azonban, hogy *Caravaggio* képe mindenképpen a legfontosabbak közé tartozik, arról nem is szólva, hogy Caravaggio egyik másik festményéről, az Izsák feláldozásáról már írtam korábban. Nekem a Nárцisz az egyik legfontosabb alkotása. Az sem véletlen, hogy magán a borítón is Caravaggióknak ez a festménye szerepel. Nyilván a képeket illetően egy sorrendet felállítva válogattam, és tökéletesen el tudom fogadni, ha valaki nem ért egyet a műalkotások ezzel, mert számára más lényeges.

– **A könyv olvasása és nézegetése feltételez-e egyfajta filozófia, művészettörténeti előképzettséget? Mennyire fogyasztható az ezekben a témákban annyira nem jártas olvasók számára?**

– Úgy készült, hogy a filozófiában, művészettörténetben nem jártas olvasó számára is élvezhető legyen, szerencsére kapok is ilyen visszajelzéseket az olvasóktól, hogy nem tudták, hogy a filozófia ennyire érdekes tud lenni. Megpróbáltam úgy írni ebben a könyvben – és azt hiszem, ez sokkal nehezebb, mint a szakmai tolvajnyelvet alkalmazni –, hogy az ne csak érthető, de szép és olvasható legyen. Erre törekedtem. Maguk a képek adják, ha ezek alapján asszociál az ember, akkor történeteket kell elmondani. Az volt a célom, hogy ezeket a történeteket minél többen megértsék, még ha esetleg nem is azonosulnak vele, amivel persze nincs semmi baj. Az elején írtam, hogy szándékosan nem használok lábjegyzeteket, mert nem akartam nagyon tudományosnak tűnni, és nem akartam tudományosan elmondani dolgokat. Szerintem az igazi nehézség abban áll, hogy nagyon komoly dolgokról tudunk úgy beszélni, hogy az minél több ember számára érthető és élvezetes legyen.

– **Nem fog a lábjegyzetek hiánya miatt negatív kritikát kapni?**

– Nem nagyon érdekel. *Daniel Arasse*-nak most jelent meg egy könyve. Amikor a Kép és mítoszt írtam, még nem olvastam. Arrasse nagyon komoly francia művészettörténész, viszonylag fiatalon halt meg, most egymás után jelennek meg a könyvei magyarul. A legutóbb megjelent könyvében két tanulmányt közöl, mindkettő *Raffaellóról* szól. A két tanulmány között húsz év telt el. És Arasse azt írja a könyv bevezetőjében, hogy az első tanulmányában még nagyon tudományos akart lenni, hogy elfogadják és megfelelően bizonyos akadémiai szempontoknak, a második tanulmányában viszont már nem foglalkozott ezekkel a szempontokkal. Ez érdekes egybeesés. Arrasse-t nagyon kedvelem, és ez a könyvem olyan egy kicsit, mint az ő második tanulmánya.

Sándor Klára könyve a székely írásról
2014. június 13., péntek, 18.00, Dugonics tér

A székely írással foglalkozik Sándor Klára, az SZTE SZTE BTK Magyar Nyelvi és Irodalmi Intézet Kulturális Örökség és Humán Információtudományi Tanszék egyetemi docense. A székely írás nyomában című könyvét 2014. június 13-án mutatták be az Ünnepi Könyvhéten, a beszélgetést dedikálás követte. A szerzővel új könyvéről beszélgettünk.

Sándor Klára egyik tudományos kutatási területe a székely írás, már 1991-ben megjelent egy könyve *A Bolognai Rovásemlék* címmel, és nagyon szorosan ezzel a témával van kapcsolatban a 2011-ben megjelent *Nyelvrokonság és hunhagyomány* című kötele is. Sándor Klára magyar-turkológia és magyar nyelvtörténet szakos volt, így kézenfekvő volt, hogy egy török eredetűnek gondolt, de a magyar nyelvű szövegek lejegyzésére használtírást válasszon szakdolgozati témaként. Mint mondta: a székely írásról szinte csak újat lehet mondani, annyira nincs feldolgozva.

Elsőként azt kérdeztük, hogy a székely írás megegyezik-e a rovásírással? – A köznyelvben rovásírásnak nevezik ezt az írást, de ez értelmetlen – mondta Sándor Klára. – A 19. századig nem is hívta így senki, egy néprajzkutató foglalkozott a számrovással, és ő kapcsolta össze a kettőt. Nála egy technikai terminus volt mindössze, annyit jelentett, hogy fába róják a betűket. Az összes olyan ábécét, amit fába is írtak – latin, görög – ő szintén rovásírásnak nevezte, ezért értelmetlen a manapság használt rovásírás elnevezés, mintha az egy íráscsaládra vagy az írástörténet egy külön ágára utalna, ezért kerüljük a rovásírás elnevezés használatát ebben az esetben. Honnan ered a székely írás? Mikor kezdték el használni? – kérdeztük. – Ennek az írásnak az elődje valószínűleg azon török írások közé tartozott, amelyek nagy számban fellelhetők Kelt-Európában, itt a Kárpát-medencében is. A Kárpát-medencéből az avar kori írás legismertebb emléke a nagyszentmiklósi kincs

(http://hu.wikipedia.org/wiki/Nagyszentmikl%C3%B3si_kincs). A kincs 23 aranytárgyból áll, ezek közül többet ilyenfajta írás díszít kelet-európai írásnak számos emléke maradt fent, de ezek még nincsenek megfejtve. Megfejtési kísérletek már vannak, de még nem tudjuk a betűk hangértékét. Ezek közé tartozhat az a török írás, amely a székely írás elődje lehetett.

Vajon a manapság használt székely írás mennyit változott az évszázadok során? – A 13. században meglehetősen nagy átalakításon ment át az írás, új betűk kerültek bele azoknak a hangoknak a jelölésére, amelyekre akkor már szükség volt, például a z és c hang. A 13-15. század között nyerte el azt a formáját a székely ábécé, ahogyan ma ismerjük. Nem használták nagyon széles körben soha, a 16. század végén készült egy tankönyv, ezután zömmel kéziratokban, levelekben használták, de szűk körben. A 19-20. század fordulóján kezdődött a korábbiakhoz képest egy nagyon széles körű használat, először a cserkészek alkalmazták, és az 1980-as évek végétől van reneszánsza ennek az írásnak. A 18. században az írás iránt a tudományos érdeklődés csökkent, a 20. században viszont kultusz alakult ki a székely írás körül. A 20. században már módosított, modernizált ábécéket alkalmaznak, ezeket láthatjuk társasjátékokon, helynévtáblákon, könyvekben. Az új betűformák nem teljesen azonosak a történeti székely írással, és a modernizált ábécék több betűt is tartalmaznak. A 17. század óta Székelyföldön sem használják ezt az írást, akkor keletkezett az utolsó olyan emlék, ami autentikus használatot mutat, vagyis nem a tudományos érdeklődés kapcsán született, nem a könyvekből tanult ábécét használták benne, hanem a hagyományból örököltet – tudtuk meg Sándor Klárától.

Kicsi Lili, A házikedvenc – Kariafáth Orsolya könyvbemutatója

2014. június 13., péntek, 18.30, Reök-palota

Kariafáth Orsolyával, a népszerű, extravagáns költő-, író-, publicista és énekesnővel vívott tüzes szópárbajt Balog József újságíró, az SZTE oktatója az író új könyveinek kapcsán.

– Mennyire lehetett belehelyezkedni a pályakezdő női író szerepébe? – ezzel a kérdéssel nyitotta Balog József a Kariafáth Orsolyával közös beszélgetését, amely egyben az író legújabb két könyvének bemutatója is volt. – Az írói szerep számomra ösztönös volt – válaszolta Kariafáth Orsolya, felidézve egyetemi éveit, amikor még a Sárkányfő című folyóiratnál volt tiszteletbeli „egyetlen női író”. Bevallása szerint mindig is könnyen belesimult abba, hogy saját magát adva váljon különössé. Kariafáth fiatal írói éveiben fokozott figyelmet kapott, egyfajta „egészséges lendületet” adva a pályájának. Kezdetektől fogva írt prózát és verset egyaránt, bár kezdetben az utóbbival tudta magát könnyebben kifejezni.

Ezt követően a két könyv – a Kicsi Lili és A házikedvenc – került a gyors tempójú és fanyar megjegyzésekkel teletűzdelt beszélgetés középpontjába. A Kicsi Lili négy nő külső és belső csatározásait eleveníti meg, ahol a főszereplők ugyan felnőttek, lélekben mégis megragadtak az öncélú, akarnok gyermeki léleknél. Balog József meg is ragadta az alkalmat, és rákérdezett: vajon a könyvben mi Kariafáth Orsolyát láthatjuk, négyféle köntösben? Az író erre nemleges választ adott, mondván mindig is határvonalat húz saját lényé és a szereplői között. A színes átváltozásairól ismert művésznőtől amúgy nem áll távol, hogy ismert idolk bőrébe bújjon. Jelenleg éppen *Elvis Presley* és *Tina Turner* életét tanulmányozza, lévén mindkét sztár tragikus sorsában talált olyan elemeket, amelyeket magára nézve is igaznak vélt. – *Ettől azonban nem szűnök meg Kariafáth Orsolya maradni* – mondta.

A házikedvenc című mű kapcsán kiderült, hogy egy házkeresés történetét dolgozza fel. A ház azonban „gonosz”, és egy utolsó pillanatig rejtélyekkel teli felnőttmese kerekedett ki belőle. A könyv a szerzője szerint egyfajta „horror”, amelyben személyiség modellek elevenednek meg és rángatják a főhőst helyszínről helyszínre. A két írás ismertetése után Kariafáth Orsolya újságírói pályafutására terelődött a szó, hiszen többek közt a Metropolisban, a Nők Lapjában és a Magyar Narancsban is rendszeresen publikál. Az író személy szerint az újságírásra úgy tekint, mint az „elhülyülés” és a depresszió elleni tevékenységre, amely sokszor lehetővé teszi számára, hogy „klassz” helyeket látogasson meg.

Bemutatkozott a Belvedere kiadó

2014. június 13., péntek, 17.00, Dugonics tér, a Szegedi Egyetemi Kiadó standja

A Szegedi Egyetemi Kiadó sátránál a jubileumi 25. évét ünneplő Belvedere kiadó képviselői meséltek az alapításról és modern kor kihívásairól.

A Szegedi Egyetemi Kiadó idén céljaul tűzte ki, hogy a könyvhét alatt bemutassa a különböző egyetemi kiadókat. Ennek keretein belül 2014. június 13-án délután öt órakor a Belvedere kiadó kapott lehetőséget a bemutatkozásra. *Jancsák Csabával*, a kiadó fejével *Újszászi Ilona*, az SZTE Médiacentrum vezetője beszélgetett. Jancsák Csaba elmondásából kiderült, hogy a 80-as években alakult kiadó eredetileg történelemtudományi munkák kiadásával foglalkozott, ám ez később árnyalódott, hiszen országos jelentőségre tettek szert. Így került be a

repertoárjukba a társadalomtudomány és a szociológia. A többféle tudományterület áttekintését jelképezi maga az elnevezés is, amely az olasz „szép kilátást nyújtó” kifejezés rövidítése. A Belvedere továbbá híres a tehetséggondozásáról és a tudományos utánpótlás támogatásáról is, amely annak köszönhető, hogy eredetileg hallgatói kezdeményezés is közrejátszott a megszületésében. – *A célunk, hogy generációkon átívelő tudást adjunk át* – mondta Jancsák Csaba.

A beszélgetéshez ekkor csatlakozott Kiss Gábor Ferenc főszerkesztő is, aki az egyetemi könyvkiadás szerepéről beszélt. – *Az egyetemi kiadványok tudományos igényt elégítenek ki, és ezért a kevésbé népszerű könyveket is megéri kiadni* – mondta. Jancsák Csaba ehhez hozzátette, hogy az egyetemen felhalmozódott nagy mennyiségű tudás lehetővé teszi a tudományos kiegészítő munkák kiadását, és ebből kifolyólag más kiadókkal nincsenek konkurens viszonyban, épp ellenkezőleg: a felek támogatni tudják egymást. Ezt támasztja alá, hogy ugyan a Belvedere-kiadványok elsősorban az egyetemi polgároknak szólnak, ám sok esetben nemcsak a jegyzetboltok, de a könyváruházak polcain is megtalálhatóak.

Ezt követően az olvasói szokások megváltozására terelődött a szó. Mivel a Belvedere kiadó nemcsak könyveket, de folyóiratokat is kiad, így Kiss Gábor Ferenc a minőség mellett a hozzáférhetőség megvalósításának fontosságát hangsúlyozta. Ezzel összhangban a kiadó munkái többnyire letölthető formában is elérhetőek. A helyzetüket pedig tovább erősíti, hogy több archívum is „referálható” jelzővel és DOI-számmal illette őket. Jancsák Csaba egy történetet is megosztott, melyben egy frissen feltöltött folyóirat első napos letöltéseinek közel harmadát külföldi országok tették ki. – *Ezzel megtörtént részünkről a kilépés a nemzetközi tudásközpontba* – jellemezte az esetet.

A kiadó legnépszerűbb könyvei közül több megtalálható az idei könyvvásáron a Szegedi Egyetemi Kiadó sátránál. Ezek közül Jancsák Csaba kettőt ki is emelt: az egyik az Újragondolt negyedszázad, amely egy tanulmánykötet a Horthy-korszakról, míg a másik *Ulrich Bech* kötet sorozata.

Séta egy élet körül

2013. június 13., péntek, 16.00-17.00, Dugonics tér – Dóm tér

Tudománytörténeti túrára vezette el az érdeklődőket Hannus István vegyészprofesszor a Dugonics téren található Szent-Györgyi Albert szobortól. A túra az SZTE TTK Kémiai Tanszékcsoport Szerves Kémiai Tanszékén ért véget, ahol Pál József irodalomtörténész-professzor mesélt Szent-Györgyi Albert sokoldalúságáról.

A látogatók *Hannus István* vegyészprofesszorral sétálhatták le azokat a távokat, melyeket *Szent-Györgyi Albert* is megtett a mindennapi élete során otthonától a munkahelyéig. A szobor előtt hallhattak a résztvevők a Nobel-díjas életéről, példaként arról, hogy a Horthy-egyetem rektora volt 1940-41-ben. Ez idő alatt számos kezdeményezést tett a fejlesztések érdekében. Ilyen volt például az egységes diákszervezet létrehozása hallgatói klubok szervezésén keresztül. Ekkor ugyanis a numerus clausus törvény eléggé megosztotta a diákságot. Továbbá hallhattak még a C-vitamin felfedezésének körülményeiről. Ennek története pedig, hogy a nagyvárosokat ellátó vágóhidakról kapott szarvasmarha-mellékvesék tanulmányozása közben jött rá arra, hogy a hexuronsav és a C-vitamin azonosak.

(/sztehirek/2014-junius/szent-gyorgyi-seta?galleryID=0)

Szent-Györgyi emlékséta - GALÉRIA

A második állomás a Roosevelt téri halászcserda volt. Mielőtt megkapta volna az állását a Dóm térnél, a halászcserda mellett vett egy lakást Szent-Györgyi Albert. 1937-ben ott vette át a táviratot, amelyben arról értesült, hogy ő nyerte el az orvosi-biológiai Nobel-díjat. A 2007-ben állított emléktábla hívja erre fel az utókor figyelmét.

A végállomást megelőzően a résztvevők a Dóm téri pantheonban szemben állhattak Szent-Györgyi Albert mellszobrával, melynek köszönhetően sokkal személyesebbé váltak a róla hallott történetek. Itt megtudhatták, hogy az American Chemical Society elhatározta, hogy a világ minden területén állítanak egy bronztablát, ahol egy rendkívüli kémiai felfedezés történt. Magyarországon egyedülállóan a C-vitamin feltalálójának a mellszobra alatt található egy ilyen bronztabla.

A Dóm téri egykori dolgozó-, illetve könyvtárszobájában *Pál József* irodalomtörténész-professzor vette át a szót. Tőle hallhattak az érdeklődők arról, hogy mekkora rajongója volt Szent-Györgyi Albert a művészeteknek, támogatta is azokat. Ezek mellett filozófiai kérdésekkel is foglalkozott, melyek leginkább érintették az embereket az 1930-as években: például a tömegek lázadása és azoknak az erőknél a hatása a rájuk, melyeket maga *Ortega* bolsevizmusként és fasizmusként nevezett meg. Ezekhez fűzött gondolatait viszont nem költőként, hanem tudósként írta meg. Három dolog volt, melyeket összekapcsolt: a racionális megismerés, a moralitás és a művészetek fontossága. Ezután szó esett még néhány gondolatáról a műveiből, mi alapján szerinte három ember létezik: egyéni, nemzeti és világpolgári. Véleménye szerint az ember alapjában jó, és nem a nemzeti elfogultságok teszik gonosszá, hanem az emberek feletti világpolgári eszme. Ezt követően szó esett még költői mivoltáról is, melyben *Babits Mihály* eszmeiségét lehet felfedezni, és amelyből kiderül, hogy tudósként is mély humanizmus rejlett benne.

Francia dallamok a könyvhéten

2014. június 13., péntek, 16.00, Dugonics tér

A Sanzon Trió koncertjét élvezhették 2014. június 13-án, pénteken délután az ünnepi könyvhétre látogatók.

A Milleniumi Kávéház teraszán adta első önálló koncertjét a fergeteges Sanzon Trió, akik friss, lendületes, francia kávéházi hangulatot megidéző bájos dalokkal ajándékozták meg a közönséget. Az együttes tagjai: *Gyüdi Eszter* – ének, *Bitó János* – harmonika és *Gyüdi Sándor* – nagybőgő.

Az idei ünnepi könyvhét kiemelt partnere az SZTE: „Ahol tudás és szándék találkozik.” **E gondolat jegyében a professzortól a hallgatóig számos egyetemi polgár lesz könyvheti követe az olvasás gyönyörűségének és a tudomány népszerűsítésének.**

A 85. Ünnepi Könyvhét és a 13. a Gyermekkönyvnapok teljes programja a Somogyi-könyvtár honlapján (<http://konyvhetszeged.sk-szeged.hu/?cat=306>) található meg.

Hogyan készült a DélmagyArchív?

2014. június 13., péntek, 15.00, SZTE Klebelsberg Könyvtár